

Redaksiyadan

Tanınmış teatrşunas, Azərbaycan teatrları, kinosu, mədəniyyəti, onun tarixi sahəsində və rejissorlar, aktyorlar haqqında bir-birindən maraqlı kitabların müəllifi, yüzdən çox kitabı çap olunmuş, Sənətşunaslıq üzrə doktor, professor, Prezidentin Fərdi Təqaüdçüsü İlham Rəhimlinin bu səyimizdə başlayaraq çağdaş teatrımız, orada çalışan sənətkarlar, teatrımızın problemlərilə bağlı yazılarını çap etməyi planlaşdırmışıq. İnanırıq ki, bu yazzılara, ressenziyalara təkcə sənət adamları yox, həm də oxucular böyük maraqlı göstərəcək və teatrımızda hazırlanın bir-birindən maraqlı tamaşalarla gedib, oradan böyük zövq alacaqlar. Çünkü hər millət öz teatrını, mədəniyyətini qorumaq üçün onlara böyük maraqlı göstərməli və tez-tez teatrлara getməlidir. Onlar tamaşalara baxmaqla yaxşı formalasına bilərlər. Həyatı lazımlı olan kimi dərk edərlər. Əsl vətəndaş kimi yətişə bilərlər. Çünkü teatr cəmiyyətin kiçildilmiş modelidir.

Hazırda Gənc Tamaşaçılar Teatrının truppasında məşhur sənətkardan Xalq artistləri Yasin Qarayev, Qurban İsmayılov, Hacıbə Allahverdiyeva, Nübar Novruzova, Əməkdar artistlər Şəfəq Əli-

va, Asya Atakişiyeva, Günel Məmmədova və Bahram Həsənov barədə danışmaq isteyirəm.

Kəməl Müzəffər (Hüseynova) "Pəri cadu" tamaşasında Pəri cadunun emosional, çılgın periliyi ilə bədəmələr üçün cadulq xisletinin nifrat dolu mahiyyətini harmonik vəhdətdə oynayır. Bu harmonik vəhdətdə istedadın püs-kürən cəzabəsi, emosionallığının kükreyən dalğası, çılgınlığın aşidaşan coşquluğu heyətamız id. Pəri cadu obrazının müxtəlif illərdə Milli Dram Teatrında Mərziye Davudova, Barat Şökinskaya, Sona Hacıyeva, Leyla Bədirbəyli, Ətəyə Əliyeva, Amaliya Pənahova və Sona Mirzəyeva ifa ediblər. Mən onlardan yalnız Amaliya xanımın və Sona xanımın Pəri cadusunu görmüşüm. O birlərinin isə ifaları barədə haqlarında yazılmış qəzet məqələlərindən, monoqrafiyalarдан, portret-oçerklerden oxumışam. Qənətərlərindən çıxış edərək tam qətiyyətlə deyirem ki, Kəməle xanımın səhənə təfsiri tamamilə yeni idi, orijinal idi, maraqlı idi və aktrisa bütün epizodlarda (qəzəblə, erotik, şohvetənə, çılgın və s. həsslərde) cazibəliydi, maraqlıydı, dinamik ritmi sanki səhnəni ləzəyə gətirirdi. Gənc Tamaşaçılar Teatrında Kəməle xanımın başqa Pəri cadu rəolini ifa edən olmayıb, çünkü həmin faciə GTT-de yalnız bir dəfə tamaşaya qoyulub - 2007-ci ilde.

Kəməl Müzəffər 2011-ci ilde Milli Dram Teatrında Afaq Məsudun "Qatarın altına atılan qadın" əsərində Gültekin Sarabskaya rounu ifa edib. Və men istedadlı rejissor Mehriban Ələkbərzadənin ha-

Ümidli yaradıcılıq üfüqləri

(Gənc Tamaşaçılar Teatrı barədə könülaçan düşüncələr)

Anar Seyfullayev

lerinə, səhnədə yönəşləri ilə səmimi rəsftər yarada bilmək xüsusiyətlərinə, məqsə prosesində axtarışlarından dişindən tərziyin, sadəliyinin canlılığını, intellektual səviyyəsinə görə maraqlı doğuran, sevilən, kifayət qədər tanılmış aktordur. Milli faciələrimizdə, Qərb klassiklərinin dramlarında mürəkkəb xarakterli obrazları oynamaq üçün potensial imkanları genişdir. Felsefi-psixoloji obrazlarda çıxış etməyə kifayət qədər və potensialı hələ tam aılmamış ifadə vasitələri, çılgın ehtirası, romantik çalarlı emosional duyuguları, kükreyən səhnə temperamenti var. İntellek-

Bəhram Əliheydər

tual aktora xas olan cəhətləri məhərətli menimseyə bilir. Aktyorluq imkanları həm romantik, həm realist, həm də lirik-psixoloji obrazların ifalari üçün uyalarıdır. Hərəket monologlarından, başqa sözlə dramatik-psixoloji pauzalardan məhərətli istifadə edir. Yumorunun ciddiliyi və şirinliyi, səmimiyyəti və koloriti, təsireddi gücü və cazibəsi ilə könüləşəyandır.

Elşən Rüstəmov esas iş yeri olan Gənc Tamaşaçılar Teatrının həm Azərbaycan, həm də rus truppalarının tamaşalarında çıxış edib. Hemçinin Milli Dram Teatrında Laert ("Hamlet", Vilyam Şekspir), Kişi ("Cəhənnəm sakinleri", Elçin), Şah İsmayılov ("Şah və Şair, yaxud hamı sənə sevənlər burdadı", Kamal Abdulla), Əli xan Şəmkəyati və Cəfərgulu xan ("Şah Qacar", Əli Əmirli), Əli paşa ("Əmir Teymur", Hüseyin Cavid)... rollarıni oynayıb. GTT-deki parlaq, akt-

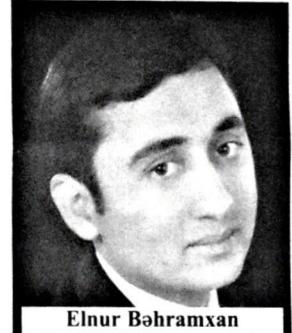
yorluq imkanlarına cavab verən esas dramatik obrazlar: Qurban ("Pəri cadu", Əbdürəhim bəy Haqverdiyev), Həroq Klarens ("III Riçard", Vilyam Şekspir), Bayandur xan ("Mahmud və Moryem"); təbii və təsirli yumor ilə seçilən personajlar: De La Kotri ("Məzəli əhvalat", Karlo Qoldoni), Dominik ("Lotereya", Marsel Brikye Marinye), Antifol ("Səhvler komediyası", Vilyam Şekspir), Tanyusa ("Cimnaz xanım yuxudadır", Süleyman Rüstəm); rus truppasında Ədalət ("Məhv olmuş gündliklər", İlyas Əfəndiyev).

Aktyorun rolları çoxdur ve təessüf ki, onların xeyli bədii cəhətdən, daşıdığı dramaturji yüksək baxımdan Elşən Rüstəmovun yaradıcılıq imkanlarından qat-qat aşağıdır. Təbii ki, zəif əsərlərin çoxluq təşkil etdiyi repertuarla nə Elşən Rüstəmovun, nə də digər istedadlı aktrislərin səhnədəki boy artımı dəqiq tənzimləmək mümkün deyil. Bahram Osmanovun repetuar zenginliyi üçün atlığı uğurlu addımların neticəsi və Mehriban Ələkbərzadənin baş rejissor kimi ilk işinin yüksək peşəkarlığı isteklərimizə ümidi çərägi tutur.

Səhnəyə ilk addımlarından uğur qazanan Simuzər Ağakışiyeva Bakı Kamera Teatrının aparıcı aktrislərindən olub. 2009-cu ilden GTT-nin truppasında çalışır. Ciddi, mürəkkəb xarakterli rolların ifasında yüksək peşəkarlıq göstərir. Oynadığı müxtəlif tip-personajları səs dəyişmələri, orijinal plastika, mənali sıfət ifadeleri, dəlgəvarı emosiya, psixoloji davranış terzi ilə fərqləndirir. Obrazın mənəvi aləminə yaradıcı həssəsiləqlə yanaşığı üçün ifalarında bütövlük, cazibədarlıq və sənətkarlıq ruhu hiss olunur. Facia və kəskin dramatik hadisələr burulğanında psixoloji gərginlik keçirən suratları qəribə, orijinal ritm-ahəngdə canlandırıb. Oynadığı tamaşaların janr estetikasını və ansambl bütöülüyünü qorumağa seyloşulyaçılır. Xarakterə ziddiyətli obrazların ifasında maraqlı və məzmun-

lu ifadə vasitələri, hərəket tərzi, mənali strixler tapmağı bacarırlar. Klassik komediya rollarını ciddi realist teatr estetikasında oynamadıqda xüsusi səriştəsi var.

Aktrisa GTT-de Şərəf ("Məkkəyə gəden yol", Cəlil Məmmədquluzadə), Zəhra, İsmət ("Şeyx

Elnur Bəhramxan

Sənan və "Ana", Hüseyin Cavid), Pəri xanım, Sona ("Lənkəran xanının vəziri" və "Hacı Qara", Mirzə Fətəli Axundzadə), İnci ("Danışan gelincik", Abdulla Şaiq), Venera ("Qohumlar", Vera Suqrayeva və Əli Əmirli), Zahide xanım ("Əlincə qalası", Dilsuz Mustafayev), Gültekin ("Aydın", Cəfər Cabbarlı), Gülşəd ("Məlik Məmməd", nağlı-tamaşa), Aysulu ("Varisler", İlqiz Zənibey), Annanın xəyəli ("Albalı bağı", Anton Çeox) rollarını oynayıb.

Sohnəyə məlahəti, cəzibəsi, səmimiyyəti və şirinliyi heyətamız maraqlı doğuran aktrisə Elnur Bəhramxan (Hüseyinov) bakalavr təhsilini 2000-ci ildə bitirən də, Gənc Tamaşaçılar Teatrının truppasında 1998-ci ildən çalışır. Lirik-dramatik aktyordur, eyni zamanda kolortitli, şirin yumorlu var. Milli karnaval estetikasından, ilk növbədə qaravelli oyun-tamaşalarından coşğun ilhamla istifadə edə bilir. Emosional zərfiyyi, həssas obraz duymu, poetik lirizmi, ince hərəkət plastikası, səhnə davranışının psixoloji reallığı, ifasındaki romantik ahəngli təbiiyyili ilə seçilir. Cəzibəli ləfzi, aydın diksiyası var və bu imkanından hər obrazın psixoloji, bədii xarakter səciyyələri - uyğun tərzdə istifadə edə bilir. Sosial məsiyətindən, əserin janrından asılı olmayaqaraq oynadığı obrazlarda dolğunluq, tamlıq var. Onu səhnəyə ilk çıxışlarından maraqlı izlədiyimə görə casarətələ deyə bilərem ki, yüks-

sək səhnə mədəniyyətinə, daxili teatr etikasına malikdir.

Aktyorun janr-üslub əlvanlılığı estetik təsiri, ifadə koloritini diqqətənəkəndir. Klassik Azərbaycan komediyasında baş qəhrəman Şahbəz bəy ("Müsüy Jordan və dərvish Məstəli şah", Mirzə Fətəli Axundzadə), qrotexli satira aşılılığı Vəliqılı ("Məkkəyə gəden yol", Cəlil Məmmədquluzadə), mürəkkəb-dramatik yumorla Xaspoldad ("Oqtay Eloğlu", Cəfər Cabbarlı), məsəxər estetikasında Molla Tofiq ("M.S.S. Mən səni sevirəm", Əli Əmirli), Avropa karnaval-gülüş prinsipləri əsasında Admiral ("Qulliver cırdanlar ölkəsində", Conatan Swift), Noe Kleypol ("Oliver Twistin macəraları", Çarlı Dikkens), Selkuncık ("Selkuncık", Ernest Teodor Amadey Hofman) personajlarına orijinal səhnə təfsiri verib. Lirik-psixoloji üslubda Aqıl və Bəhrüz ("Mənim ağ göyəyərəm", Tamara Vəliyeva), Hə-

Elşən Hacıbabayev

bib ("Büllur Saraya", İlyas Əfəndiyev), facia janrı və mürəkkəb fəlsəfi yüksək tamaşalarda Hestinqs, Benvolio ("III Riçard", Vilyam Şekspir), Romeo və Culyetta", Vilyam Şekspir), Rixard Fos ("Delixanada qat!", Fridrix Dürenmatt), qarışq janr-üslubda Lici Qarya ("Qohumlar", Vera Suqrayeva və Əli Əmirli), Magistr Karrasko ("Don Kişot", Migel de Servantes), milli epos ruhunda Uruz ("Dədə Qorqud"), Əbdülezəl Dəməriçəzadə), poetik teatrın səciyyələri əsasında Anton ("Şeyx Sənan", Hüseyin Cavid), nağlı-tamaşa eyni vaxtda Ağpapaq, Qarapapaq, Çalpapaq, Gülpapaq ("Dörd əkizin nağılı", Panço Pnncəv), Məlik Məmməd (eyniadlı zərbəyancı xalq nağılı) rollarını oynayıb.

(Ardi var)

İlham RƏHİMLİ, Əməkdar incəsənət xadimi